

Helyi díj helyben:	
Egész évre . . .	8 frt
Félévre . . .	4 frt
Negyedévre . . .	2 frt
Vidékre 1 frttal több.	
Hirdetési díj:	
Egész oldal . . .	20 frt
Fél oldal . . .	10 frt
Negyedoldal . . .	5 frt
Ezenfelül minden hirdetésnél 30 kr. kincstári illeték fizetendő.	

SZABADSÁG.

MEGJELENIK HETENKINT HÁROMSZOR:
VASÁRNAP, KEDDEN és CSÜTÖRTÖKÖN.

— Egyes szám ára 10 kr. —

A szerkesztőség és kiadóhivatal:
VII-ik kör, Virág-utca, 337-ik házszám.
Ugy a kéziratok, mint a hirdetések ott vétetnek fel.
„Nyiltter” sora 15 kr.
Kisebb hirdetéseknel minden szó után 5 . . . a kincstári illeték fizetendő.

Az ördög bibliája és rendőrségünk.

Az Alföld Monakója, a botrányok városa, — legújabbán a hazafiatlanság bünbarlangja — a tehetetlenségéről híres rendőrség szervezője és dédelgetője ami nyersanyagban gazdag Szabadka városunk.

Hogy ily szomoruan hirre tettünk szert jórésben a rendőr közegeink tájékozatlansága vagy inkább tudatlansága és nem kevésbé erélytelensége, valamint a nálunk bevett szokássá vált nemtörődomség a főrugója. Az előtt nyílt ajtók mellett áldoztak szenvedélyüknek a bibliatársulat hősei, most a záróra behozatala óta zárt ajtók megett teljesen háborítatlanul súlyed önbűne folytán áldozat áldozat után az örvény lejtőjén.

Az ördög bibliájának harminczkét lapja van, s minden lapjára egy szomorú tragédia van felírva. Romba dőlt családi boldogság, halálba kergetett férjek, jobb hazát keresni indult családapák, támasz nélkül maradt zokogó özvegyek s az élet nagy hajóján bizonytalanságnak kidobott szerencsétlen gyermekek mindannyi hirdetői annak a tragédiának, mely az ördög bibliájából veszi anyagát.

Mennyi felszáríthatatlan köny, mennyi nyomor tapad a lapokhoz, melyet a nyereség vágy, a könnyű és gyors boldogulás balga reménye adott kezébe, s mely mások kockázatával kívánta önhasznát kiaknázni s a gazdagodás meleg ágya helyett saját romlásának ásta meg sírját.

Ismerjük névleg a kártya áldozatait, kik boldogságuk romjain állva révedező tekintet-

tel néznek vissza a zajos de örömtelen mult-ra, kik az összetört családi élet bizonytalan jövőbe tekintő alakjai. Az őszbe csavarodott családapák tévedező tekintete, melyek 'otthon' helyett a kártyasztalt keresi s övéi meleg szeretetét kerülve, az izgalom párnáján izzad. Föltűnnek a lázfénynél égő szemek, a hirtől reszkető kezek, melyek mindent kockáztatnak egy lapra, s míg otthon a szegénység dermesztő keze huzza mind szűkebbre a megélhetést, itt százakat dobnak a szenvedély izzó lábájába.

Látjuk a perzselt szárnyakat. Fialalon megöregedett alakok erőlködését s küzdelmüket az árral szemben. Szemök lázas, ajkuk száraz — s agyukban csak egy eszme — a nyereségvágy gyorsroptú gondolata cikáz.

— De látjuk az érem másik oldalát, a szenvedély zsarátnokában megégett alakokat is. Midőn mindent elvesztve, az örvény hőmpölygő habjai közepett menekülendő az erkölcsi haláltól, zsebükben revolvert szorongatnak, vagy elszakítva minden köteléket, mi a család és társadalomhoz köt, egy hajójegy árán sietnek az új világ új életet adó porondjára.

S midőn mindezek, mint az ördög bibliája roncsolt alakjai elvonulnak szemünk előtt s fülünkbe a szülők, gyermekek, elhagyott hitvestárs kétségbeesésének esdeklő moraja zsong, önkénytelenül azon kérdés merül fel előttünk, hogy hát társadalom, mely megalkotod a magad közvéleményét, ítélisz sokszor méltatlanul, büntetsz igaztalanul, mit mondasz e szomorú képhez? Nem emeled

fel tiltakozó szavadat, midőn a házas örvényébe látsz tehetséges, erőleljes tehetséget elmerülni, midőn családok elpusztult romjain vigyorog öntelten az a telhetetlen bálvány, mely alá a szenvedély rakja a tüzet s mely annyi embert kergetett a halál s a hontalanság szeretetlen sivatagára?!

Nem! Nem jól van ez így. A törvényt ki lehet játszani, de a társadalom száz látó szemét nem. Erre a körülményre terjessze ki figyelmét rendőrkapitányunk s hálára fogja indítani Szabadka összlakosságát.

A törvény szemel hunyhat az ezreket felemészítő hazárd kártyajáték előtt, de a társadalom melynek szüksége van minden egyes számot tevő tagjára, nem nézheti tétlenül összedugott kézzel a szerencse-kerék örületes forgását, nem várhatja be azt a befejezést, melynek végeredménye a szédületes és sokszor szégyenteljes bukás.

A társadalomnak kötelességei vannak az egyénnel szemben, örökös éber kötelmei. És noha az emberi jog magában foglalja a szabad rendelkezési jogot is, nem zárja ki azonban a korlátozást mindannak, mi az egyén kárára szolgál, megsemmisülésére vezet.

Ez az örökös figyelem, a társadalmi józan gondolkodás elve írja elő, hogy a társadalom kebelében alakult egyletek, melyek az önmivelést irták zászlójukra, a szív és kedély fejlesztését vették fel programjukba, hallásuk tiltakozó szavukat mindannyiszor, ahányszor a szenvedély lábja a korlátokat áttöri, s a szív, ész és kedély képzés helyett sok eljátszott élet sötétjével fenyeget.

TÁRCSA.

Az asszony ingatag.

— A „Szabadság” eredeti tárcája. —
I r t a: Hevessy Jenő.

A bibliai paradicsomot kigyóval teremté Isten; miért lenne hát a földi éden — vipe-ra nélkül?

*

Lovászi Elemér álmodozva töltötte az időt, míg a vonat kedvesének lakhelye felé közeledett.

Ismét eszébe jutott az egy év előtt, történt párbaja. A kávéházban egy fiatal honvédtiszt tiszteletlenül nyilatkozott menyasszonyáról, amiért aztán ő arcul csapta a nevetlen, kérkedő ifjút. Természetesen párbaj következett utána. Elemér súlyosan megsebesítette ellenfelét. A törvényszék egy évi fogságra ítélte érte.

Most töltötte ki büntetését es sietett haza, hogy karjai közé ölhesse az imádott leányt.

Látta magát, amint ott ült szeretett hölgye mellett. Menyasszonyának bűbajos arca ott pihent az ő férfias mellén s ő bele-bele bámult azokba a bódítóan csillogó, gyönyörű

kék szemekbe, amelyekből csupa boldogság sugárzott elő.

Karjai átkarolták hajlékony, darázs karcú derekát. Ajka rátapadt a leány izzó ajakára és a szerelem örülete közben, amelyet nem tudtak álom volt-e vagy valóság, igaz-e vagy hazugság, csak e két szót rebegte ajkuk:

— Egyetlenem . . . Mindenem . . .

A vonat hirtelen megállt. Elemér ijedten ugrott fel helyéről. Azt hitte, hogy kisiklott a vonat.

A kalauz horizú hangja hallatszott amint kiáltá.

Vásárhely, tíz perc!

Lovászi gyorsan kiszállt a kupéból, a portásnak átadta jegyét és megindult gyalog kedvesének lakása felé.

Elnélázva handukolt a város girbe-görbe utcáin előre. Eszébe jutottak az átélt évek keserves órái.

— Ejh, mit! Kárpótolva leszek nem-sokára az én gyönyörű Eteikám szemei által.

Végre! Megkönyebülten lélegzett fel. Ott volt az imádott hölgy közelében. Még néhány ház van csak köztük. Most már csak négy . . . három . . .

Egy részeg ember jött vele szemközt

Elemér kikerülni igyekezett. De az gyorsan feléje közelgett. Elébe érve rátámadt.

— Hát mi vagyok én? Nekem kell a sárba lépnem, maga meg a pallón áll meg? . . . Hát mi vagyok én? Koldus vagy csavargó? Mi? . . .

— Nono . . . Hiszen egy szót sem szóltam!

— Hát miért nem szól?

— Hagyjon utamra.

Gyorsan eltaszította magától az idegent és előre sietett. Szive hangosan dobogott, midőn Eteikák háza elé ért. Megfogta a kilincsel, de az nem engedett, hasztalan rázogatta. Zárva volt.

A részeg ember utána tántorgott. Amint megismerte Elemért a sötétben, röhögni kezdett.

— Hát persze, persze . . . Azért lökött a sárba? . . . Mi kéne, ha vóna? . . . Madár, ugye madár? Ühüm . . . Nincs madár . . . Szárnyára lett bocsájva . . . úgy bizony. Ott járják a Kállai-kettőt a Balogh sógor házában.

Elemér valamit hebegett.

— De mit búsulna rajta? Búsuljon a digó lova, elég nagy a feje . . .

Hallassák szavukat választmányaik utján erélyes tiltakozó alakban, s ne szolgáljanak hallgatóságos és látszólagos eszközökkel egyesek és családot romlásának.

Mert jóllehet, egy olvasó-egyletnek, casinónak nem áll jogában és módjában megakadályozni, hogy ki, mikor és mennyit kockáztat a játék telhetetlen gyomrába, ámde nemcsak joga, de kötelessége is megszabni a határokat saját termeiben akként, hogy a szerencsejáték az anyagilag senkit nem rontó kedvtelés határaitul ne lépje, s ne öltson oly alakot, mely nemcsak egyeseket fenyeget a romlás veszélyével, de az önművelődés sziv és kedély képzés szép eszméire fektetett olvasó intézményt is a játékházak, kártyabarlangok káthegoriájába alacsonyítja le.

Ezt a jogot az örökös figyelem — de saját jó hírneve is előírja annak a körnek mely nem nábobok eszményéhez mért főuri passiók de szegény polgáremlerek kedvéért, s azok összejövetelei céljaira alakult.

És ha e jogot úgy nálunk, mint másutt — mert hiszen a baj országos — lelkiismeretes odaadással fogják gyakorolni az illető köröknek felügyeletre hivatott választmányai — meg vagyunk róla győződve, hogy gyérülni fog az ördög bibliája szenvedély üzte szerencsétleneinek száma. Nem fogunk halani szomorú történeteket eltűnt családapákról. Több lesz a munkáskéz a közélet mezején, az elégedett arc a családi tűzhely mellett, de gyérülni fog a pénzintézetek váltótárczája — s a meglevő és reménybeli örökségek fogalma is.

Rendőrfőnökünk figyelmébe.

A kolera elleni óvintézkedések városunkban átlítólag megtétek, nagy hű-hót csap a közegészségügyi bizottság, orvosokat rendeltek ki a pályaházra, hogy ott a Bpest és Szeged felől érkező utasokat „fertőtlenítsék.” Volt alkalmunk ezt megsejmelni. Kész komédia, porhintés az egész procedúra. Ót perczentes karbolvizzel megfröcscentik az érkezőt, s ezzel mehet be a városba s ha csakugyan hoz magával kolerabacillusokat, ezeket az a kis karbolosviz nem öli meg. Tessék a

fertőtlenítés céljából a pálya háznál egy külön termet berendezni, és ott az érkezőket ezeknek ruháját és málháját karbolizált gőzzel dezinficiálni s ekkor ha hoz az utas magával bacillust, ez meg lesz semmisítve.

Kivan adva továbbá a rendelet a szálloda tulajdonosoknak, hogy az ott megszálló utasokat pontosan jelentsék be, hogy ezeket ott is megfigyelni és „fertőtleníteni” lehessen.

Kérdjük már most, mi értelme van ennek?

Szabadkán naponta 36 személyvonat közlekedik, minden vonaton jönnek utasok melyek esetleg a szállodában szállnak meg. Már most tegyük fel, hogy a reggeli vonattal érkezik és a 10 órával már tovább utazik. A szállodás bejelentette az érkezőt, 10 órakor jön esetleg az orvos megfigyelendő az idegent de ennek már hült helye. Nem-e szemfényvesztés ez?

Tessék ha már erélyesen akarnak intézkedni, a szállodákba is állandó orvost rendelni.

Felhívjuk továbbá rendőrkapitányunk figyelmét a zálogházakra, ott többnyire a szegényebb osztály által behordott régi ruhadarabok és egyéb zálogtárgyak halmozódnak fel, sokan már csak azért is expediálják főlöleges ruhadarabjaikat a zálogházba, hogy megszabaduljanak tőle.

Tessék a zálogházak és pénzintézetek helyiségeit alaposan ellenőrizni és fertőtleníteni.

Felhívjuk továbbá a rendőrkapitány figyelmét a pályaházban összegyűlt és az utasok által ott felejtett különféle ruhadarabok elhelyezésére. Ne engedje meg, hogy ezek árverés utján eladassanak, hanem vagy különíttessenek el oly helyre, hova senki sem jut vagy ha törvényes időben tulajdonosa nem jelentkezik, égessenek végkép el.

Kérdjük végre a rendőrkapitányt, intézkedett-e már a közlekedő országos vásár végett?

Ne hagyjuk ezt az utolsó percze, ne hogy a közönséget szétkergessék az utolsó napon. Kimélje meg a vásárolókat a felesleges költségtől és idővesztéstől. Halasztassék el a vásár egy hóval. W.

Irodalom, művészet

Magyarország iparosainak és kereskedőinek legújabb címtára — egy több mint 300 nagy nyomtatott ivre terjedő két és háromnegyed kiló súlyú díszes kötésű óriási munka — folyó évi október 20-án jelenik meg a Magyar Kereskedők Lapja kiadásában (Budapest kerepesi ut 32.) a címlár teljes mértékben bírja az ily műnek három főkéllékét, i. i. adatai újak, teljesek és megbízhatók mert a népszámláláskor begyűlt hiteles adatok alapján az ország összes ipari- és kereskedelmi vállalatait, nevök, szakuk és lakhelyök szerint feltüntetve foglalja magában. Ott található a hazai címtárak továbbá Ausztria, Angolország, Belgium, Észak-Amerika, Franciaország, Hollandia, Németország, Olaszország, Románia, Spanyolország, Svájc, és a keleti országok legújabb és legmegbízhatóbb címtárai.

A nagy címtár használhatóságát tartva szem előtt abba nemcsak a szóros értelemben vett ipar- és kereskedelmi vállalatok vétettek fel, hanem egyéb oly intézetek és vállalatok (pénzüntézetek, bányá vállalatok stb.) a melyeknek felvétele szükséges volt.

Hogy e nagy címtár minél szélesebb körben elterjedhessen és külföldön is használható legyen, a magyar szövegen kívül német horváth és francia nyelvű felírások is alkalmaztattak. A mi az anyag részletes beosztását illeti, a munka két főrészből áll, úgy mint a szorosabb értelemben vett a) Magyarország és b) Fiume, valamint Horvát-Szlavonország kereskedőinek és iparosainak cím és lakjegyzékéből.

A munka végén magyar, német, horvát és francia betűsoros tárgymutató alkalmaztatott.

Az egyes kereskedők és iparosok névszerint, betűrendben s városokban az utca és házszámok valamint a megye és a legközelebbi posta és távirat állomás neve feltüntetésével közöltetnek.

Gyárak és egyéb iparvállalatok a melyek több mint husz segédzemélyt alkalmaznak, megkülönböztetés végett vastagabb betűkkel nyomtattak.

Elemér egészen a részeg mellé ment. Arca majdnem összeért a másikéval. Megborzadva lépett vissza. Megismerte a sáros alakot.

— Miska! hörögte fájdalmasan és egy percre mintha elfeledte volna a saját baját.

— No?!

— Mivé sülyedtél? Részegen még az utcákon végig?

— Hát aztán, kinek mi köze hozzá? Hát talán búsuljak egy leány miatt? Gombház, ha leszakad lesz más! . . . Éljen a bor és a vidám czimbora! . . .

— De mégis! . . .

— Halgass! Jobb lesz, ha velem jössz. Aztán, hogy az nem fogadott szót, otthagytá is tántorogva dúdolta magában:

Árok-rok is van, gö-gödör is van,
Szóke is van-van, bar-barna is van . . .

Sóvári álmélkodva nézett utána. Mivé sülyed az ember! — sóhajtá fájdalmasan.

Majd eszébe jutott Etelka. Mint a kit üldöznek, rohant előre a sötétben, bele-bele botolva a szemközt jövőkbe. Arczát izzadtság lepte el. Kabátja beleakadt egy kiálló karóba. Nagyot rántott rajta. Mint a vihártépte zászló engelt utána a szélben. Kalapját elveszté az uton. Göndör fűrtel homlokát verdesték. S ő miről sem tudott. Semmit sem érzett. Hirtelen megállott. Zeneszó hallatszott, nem megszerte tőle húzták kedvencz nótáját, melynek hallatára könny szökött homályos szeméibe.

Ne csalj meg, ne hiteless engemet,
Hisz tudod, hogy igazán szeretlek.
Vagy ha talán, kedves rózsám,
Csalatkoznál szívenben:
Felejts el, felejts el és
Áldjon meg a jó Isten . . .

Elemér a falhoz dönt és mint aki valami drágát, valami kedveset vesztett el: zokogott keservesen. Midőn felüté fejét, szemei szárazok voltak, ajka tajtékozott telhetetlen dühében. . . .

Összeszorított ököllel ment előre a hang irányában. Lépései ingadozó, bizonytalanok voltak: hol jobbra, hol balra lépett le a keskeny kövezetről. De ő mit sem érzett. Gondolatai nem voltak jelen. Ki tudja, hogy hol kalandoztak azok!

Gondolatai összezavarodtak elméjében. Ajka érthetetlen, összefüggés nélküli szavakat mormogott. Lábait, mintha felakarták volna mondani a szolgálatot, alig tudta mozditani. A zene dallamos rithmusa pedig tovább hallatszott, egészen mellette.

Befordult a kiskapun. Az udvaron sürgő forgó népséget talált, amint az ablakon bekandikálva, bámultak valamit.

Odahúzódott ő is. Benézett az emberek háta mögött a feldiszített terembe. Csupa ismeretlen alakok forgolódtak benn a sima parketten.

Megkönnyebbülten lélegzett fel. Az a mámoros fejű Miska bizonyára felültette őt és ő még mámorosabb fejjel hitelt is adott neki. A bolond. Hogy is tételezhet fel ilyesmit az ő Etelkájáról! Aki annyiszor hűséget esküdött neki. Morajló patak mellett, árnyas lugásban. Hogy szeretni fogja. Hogy csak az övé lesz.

. . . Nem lehet ez itt az Etelka lakodalma! Valaki más jutott főkötő alá. A házasság boldog révébe.

Hah! ördög és pokol! Álmodik vagy csak szeme káprázik? Mintha Etelka bájos alakját látta volna menyasszonyi ruhában a tánczó párok között.

A vér fejébe tódult.

— Meg kell bizonyosodnom felőle! mormogja magában.

Odatántorodott az ajtóhoz és csendesen kinyitja. Majd lassan belép. A közelében álló párok ijedten rebbentek szét, mint a megrémült, félénk galambok. Az ajtónál elhelyezett füstös legények hirtelen félbeszakítják a keringőt. Egymásután teszik le a vonót.

A nagy czimtár bolti ára nagy terjedelme (3000 oldal) kemény vászonkötésben tizenöt frtban van megállapítva. A „Magyar Kereskedők lapja” kiadóhivatala (Budapest Kerepesi-ut 32.) azonban abban a helyzetben van, hogy a nála megrendelt példányokat tizenöt frt bolti ár helyett tíz frtért szállíthatja a megrendelőknek.

Megrendelések közvetlenül a „Magyar Pénzügy” vagy a „Kereskedők Lapja” kiadóhivatalához (Budapest Kerepesi-ut 32.) czimzendők.

A munka f. évi október 20-ától kezdve fog szétküldetni a megrendelőknek.

Közgazd., ipar, kereskedelem.

Forgalom-kimutatás 1892. évi Szeptember hóról a szabadkai kereskedelem és iparbanktól Szabadkán.

Pénzkészlet: a múlt hóról 3.183 frt 25 kr. Bevételek e hóban 371.711 frt Összesen 374.894 frt 25 kr. Kiadások e hóban 369.324 frt 58 kr. Maradvány 5569 frt 67 kr.

Betétek könyvecskére: Állag a múlt hóról 717652 frt 10 kr. Betételek e hóban 40152 frt 18 kr. Összesen 757804 frt 28 kr. Kivételek e hóban 45071 frt 69 kr. Maradvány 702732 frt 59 kr.

Előlegezés: Állag a múlt hóról 55516 frt 50 kr. Előlegeztetett e hóban 2112 frt Összesen 57628 frt 50 kr. Visszafizetett e hóban 1130 frt Maradvány 56498 frt 50 kr.

Leszámitolás: a) Bankszerű váltók. Állag a múlt hóról 489566 frt 8 kr. Leszámitoltatott és visszazámitoltatott e hóban 253461 frt 57 kr. Összesen 743027 frt 65 kr. Visszafizetett e hóban 287211 frt 94 kr. Maradvány 455815 frt 71 kr. b) Hiteltulajdonosi váltók. Állag a múlt hóról 46363 frt Leszámitoltatott e hóban 11875 frt Összesen 58238 frt Visszafizetett e hóban 10955 frt Maradvány 47283 c) Kezességi és betáblázott kötvények. Állag a múlt hóról 291684 frt 86 kr. Kiadatott e hóban 13666 frt Összesen 305350 frt 86 kr. Visszafizetett e hóban 10834 frt. Maradvány 294516 frt 86 kr.

Összes forgalom frt. 1.162.350. 14 kr.

Mucsy György titkár **Horvátovits Ernő** főkönyvvizsgáló
Aubermann Miklós pénztárnok

Kérdőleg tekint a násznép a cigányokra. Azok ujjokkal mutogatnak az ajtó felé. Mindenki a jelzett helyre tekint.

Lovászi áll ott. Foszlányokban csüngő ruhája csupa sár, nyakkendője felesusva vastag nyakára, melyen az erek erősen kidagadnak. Hosszu haja szétkuszáltan omlik verejtékes homlokára. Tekintete tétova, ijesztő.

A menyasszony is előre lép, hogy megtudja a hirtelen támadt zürzavar okát. Alig lép ki azonban a tömeg közül, midőn szó nélkül összeesik.

Elemér mereven nézi az ajultat. Homályos szemei zavartan tekintenek arra a jól ismert alakra, arra a dús szőke hajra. Nézi hosszasan, merev tekintettel és mialatt a vendégek tovahurcolják az ajultat, ajkát egy szivdermesztő hang hagyja el. A menyasszony neve:

— Etelka!

aztán rémesen felkaczag és kirohan a nyitott ajtón, be a sötét, csillagatlan éjbe.

*

A bibliai paradicsomot kigyóval teremté Isten; miért lenne hát a földi éden — vipera nélkül?

A Hymnusz-ügy.

A f. hó 9-én városunkban tartott népgyűlés alkalmával Farkas Zsigmond ügyvéd által mondott beszéd szövege szóról-szóra a következő:

Tisztelt polgártársak!

Első sorban kedves kötelességemnek tartom, hogy e mai népgyűlés rendező-bizottsága nevében önöknek hazafias hálát és köszönetet fejezzek ki azért, hogy e mai jelentőségteljes alkalomból ily szép számmal megjelenni szívesek voltak, mert önök t. polgártársaim ezen szép számu megjelenésök által hangosan és ünnepélyesen hirdetik szerté e hazában azt, hogy Szabadka város polgárainak a nemzeti kegyelet, a hazafias érzés oly erős várát képezi, a melyen a ravasz és fondor ellenszenv és gyűlölet, mint magas, erős sziklán a szennyes hullám, tehetetlenül megtörik. (Éljenzés.)

Polgártársak!

Másod ízben jut immár osztályrészemül a kötelesség, hogy a magyar «Hymnusz», e szép, e drága nemzeti imádságunk érdekében felszólalni kénytelen vagyok.

Kötelességem teljesítésében a míg egy részről érzem, hogy a hazafias kötelesség teljesítésének öntudata felemel, más részről mint setét éj boruja száll lelkemre az a fájó tudat, hogy széles e hazában egyedül Szabadka, egyedül a mi szülővárosunk azon hely, a hol nemzetünk szent imája, méltatlan, avatlatlan, érdemtelen kezek által újra és újra beszenyenyeztetik. (Ugy van. Igaz.)

Tisztelt polgártársak!

Mindenkor jogosult a felháborodás és természetes a szenvedély fellángolása akkor, ha az emberi szív kegyeletének szent tárgyait, lelkének tiszta oltárképét beszenyenyezve látja, de én elfojtom most magamban a felháborodás, a fellángoló szenvedély hangját, azon tudattal, hogy a szenvedélyben van a kimerülés, de a jogban, az igazságban van az erő, azon hatalom, mely minden hitvány bántalmazáson, büszkén, diadalmasan emelkedik felül. Ezen jog, ezen igazság szikla alapján állunk mi akkor, midőn határozatunkat önöknek elfogadásra ajánljuk. És ez alapon nyugodtan és tárgyilagosan fogom azt önök előtt indokolni. (Halljuk)

Polgártársak!

Minden ember lelke mélyében van egy hely a melyben a szentségeit őrizi és a melyen foltot nem tűr önvérének kívül, de a melynek minden csepjét annak védelmében kiontani feláldozni kész. Ily féltékenyen őrzött kincse, ily szentsége minden hazafi keblének a nemzet szent imája, a «Hymnusz», az *«Isten áldd meg a magyart!»* (Hosszas éljenzés.) És ezt a «Hymnusz»-t Mamuzsics Mátyás prépost plébános (Abcug, levele) a templomból kitiltotta. (Abcug a hazaárulónak). Kitiltotta, mindig más költött ok, mindig más ürügy alatt. Egyszer azt mondja: nem engedi a templomban énekelni, mert szerzője eretnek, mászszor azt mondja nem engedi mert az nem egyházi ének nem templomba való, majd azt, hogy az egyházmegyei hatóság által tiltott, majd ismét azt, hogy annak elnéklése bunyevác híveinél nemzetiségi érzékenykedésre, izgatottságra ad okot. (Hazudik. Nem igaz.)

Hát t. polgártársak mindez nem igaz, de legkevésbé igaz az, hogy Szabadkán a bunyevácoknál, e mindig hű, e mindig hazafi, e mindig testvérnép nál érzékenykedést, izgatottságot okozna az, ha magyar testvére az istenhez áldásért fohászodik. Nem igaz! (Ugy van.) Nem volt ez igaz a múltban, nem igaz

a jelenben és nem lesz igaz a jövőben. (Igaz ugy van. Éljenzés.) Itt Isten szabad ege alatt én hivatkozni merek 30 ezer bunyevácra és hiszem, állítom és vallom, hogy e mindig igaz, mindig hű, jó és rosz sorsban mindig velünk osztozó testvérnép, hűsége, hazafisága és testvéri szeretete lángjában ugy kiöbja magából az eként gondolkozót, érezőt, — mint a hogy nemes érc kilöki magából a szennyet, a salakot. (Hosszas lelkes éljenzés.)

A prépost-plébános (Abcug. Levele) ezen eljárása ellen még a nyár folyamán orvoslást keresve, indítvánnyal léptem Szabadka város közönségének egyeteme a közgyűlés elé és a közgyűlés akkor hozott határozatával, méltóan ön magához, méltóan városunk hazafias hírnevéhez, elégtételt szolgáltatott a mélyen sértett nemzeti érzület és hazafiui kegyeletnek és megnyugtatta a felzudult kedélyeket. (Éljenzés.)

És ezután elérkezett október 6-ika a magyar nemzetnek ez a gyászfátyolos ünnepe, emléknapja ama nagy temetkezésnek, mely felett egy nemzet, egy ország vérben könnyben állt!

E nagy, e dicső emléknapon a magyar nemzetnek a multba visszafájó lelkét áthatja mindig a költő igazság szava; hogy csak törpe kor felejthet nagy ősoket, csak gyáva nép, hős elődöket, a derék eljár ősei sirjához és gyujt régi fényét új szövétnek! (Éljenzés) A költő igazságának ezen szövétnek világánál az egész nemzet mint egy ember keresi fel e napon a szent egyházak csarnokát, hogy dicső vértanúinak örökzöld koszorus ravatalát könnyeivel öntözze meg és lelkét megtisztult fohászban emelje az ég urához, imádkozva: *Isten áldd meg a magyart!* (Éljenzés.)

Igy tettünk mi is octóber 6-án e templomban itt. (Reá mutat a barátok templomára) És akkor megjelent Mamuzsics Mátyás prépost plébános (Abcug. Levele. Menjen Boszniába) és keresztül gázolt a ravatalra hulló honfi könnyeken és belemarkolt az imádkozó hazafiak lelkébe, kitepte onnan azt az égbé röppenő fohászt és az utca porába dobta ki!!! (Alávalóság. Gyalázatos tett.)

Tisztelt polgártársak!

Nem akarom e mai népgyűlés fenségét lealázni azzal, hogy Mamuzsics Mátyás prépost plébános (Abcug. Le a hazaárulóval) ezen eljárását jellemezzem. Számoljun ő be ezért annak a *szent keresztnek a mit mellén annyira méltatlanul visel*, — ha tud. (Hosszas éljenzés.)

Ezért most már bátor leszek felolvasni önök előtt és elfogadásra ajánlani azon határozatot melynek célja a hazafiui kegyeleten ejtett sérelmet orvosolni és elégtételt szolgáltatni a mélyen megsértett nemzeti imádságnak, annak a «Hymnus»-nak a melyet a magyar nemzet bevallott ellenségein és Mamuzsics Mátyás prépost (Abcug. Le vele. Kötelet a nyakára.) plébános uron kívül bántani, eddig még eszébe nem jutott senkinek. (Ugyvan. Igaza van.)

Ezután felolvassa a következő határozatot:

Mamuzsics Mátyás prépost-plébánosnak a nemzeti érzést és kegyeletet megbotránkoztatóan sértő azon eljárása felett, melyel f. hó 6-án a nemzet vértanui emlékére a szt. Ferencrendiek egyházában megtartott gyász istentisztelet alkalmával a Hymnusz elnéklését ismételtén és költött jogalapon betiltotta, — megbotránkozásának felháborodva ad kifejezést és elhatározza, hogy egy 100 tagu küldöttséget meneszt egyházmegyénk hazafi erényekben tündöklő főpásztora Császka György kalocsai érsek ur öngyméltóságához, miszerint a nemzeti érzés megsértése, a nemzeti ima megalázása által felzudított kedélyeket atyai szeretete- és bölcseségével a közbéke érdekében megnyugtanni és a sérelmeket orvosolni kegyeskedjék.*

Törvénykezés.

Szigethy és Németh sajtópörében panaszlott Németh Mátyás több mint húsz tanura hivatkozott, a kikkel igazolhatja, hogy Szigethy József mint gazdasági tanácsnok hogyan vezette a város ügyeit, s miként manipulált a városi polgárság összvagyonával. A sajtó bíróság Németh Mátyás eme beadványára azt a végzést hozta, hogy csatolja be 3 nap alatt a kérdőpontokat, kit és mire kíván kihallgattatni. Német a kérdőpontokat a mai napon terjeszti fel.

H I R E K.

A Hymnusz ügyben a „Magyar Állam” állítólag megbízható helyről, azt a felvilágítást kapta, hogy a kalocsai érsek nem adott ki rendeletet, minthogy nem kérték ki véleményét az ügyről. De a szabadkai polgármester és a prépost előtt kinyilatkoztatta, hogy nem helyeselheti a hymnusnak a templomban való eléneklését. Igaz-e, vagy nem igaz ez a hír, számoljon vele az idézett lap lelkiismerete.

Közkutaink állandóan rosszak, hetenként egyik vagy másik, néha egyszerre több is felmondja a szolgálatot. Ilyenkor a közönség ivóvizért könyörögve utcáról utcára járja sorra a szomszédokat. Ha már alapos javításról szó sincs, láttassanak el a szivattyuskutak új gépezettel s a mi fő — különösen most midőn a jó ivóvízre égető szükség van — időről időre, tisztíttassanak is ki, mert a legjobb ivóvízű kut is elromlik, ha fenékén az összegyülemelő homok onnan el nem távolíttatik.

Ellumpolta pajtásai pénzét. Lehőcz Sándor halasi illetőségű munkás ez idei aratásra beszegődött Rohonczy Gedeon becsei nagybirtokos gazdaságára 42-ed magával. Az aratás befejeztével a munkások végkép kielégítették természetbeni jutalékokon fölül összesen 84 frtot kaptak. Ez összeget Lehőcz Sándor felvette és egyetlen egy éjjelen át elverte, feljelentés folytán tegnap sikerült Lehőczöt itt Szabadkán kipuhatolni a holis Schwimmer Márkusz szolgálatában állott. Elfogtatván, tettét beismerete. További eljárás végett a kir. ügyészséghez átkisérte.

A csantavéri gyilkosság tettesét a csantavéri csendőrség elfogta Balázs István kanizsai ember személyében, aki a csendőrség előtt töredelmes vallomást tett.

Kolera-komédia. Hogy Szegeden tényleg a kolera fellépett és hogy ennek már áldozata is több van, azt tudjuk, s így a Szabadkán is fogantatba vett részben nevetséges és fölületes óvintézkedések milyen eredményre vezethetnek mutatja a következő eset. Tegnap a szeged-rókusi indóháznál egy alaposan berugott atyafi akart Szabadka felé utazni, a pályaudvaron erős hányási inger fogta el mire a jelen volt rendőrök nyomban fogták és kórházba szállították. Utközben az atyafi magához térve elkiáltja „no engem már visznek!” Pedig kutya baja volt, inkább a colera elleni szert vett be, csakhogy többet a kelletténél.

Egy reményteljes ifju. Házörzöként volt Tóth János 17 éves munkásgyerek városunk egyik tőkepenzesénél alkalmazva. F. évi augusztus hóban történt, hogy a gazda nőlen fia késő éjjel hazajött, szobájába tért, ott kényelmesen levetkőzve, nagy pénzüsszeggel telt tárcáját és egyéb értéktárgyakat szokása szerint kirakta az asztalra. Reggel rendes foglalkozása után járva észrevette, hogy pénzéből 1 drb ötvenes hiányzik. A dolog előtte annál megfoghatatlanabb volt, mert tudtával lakosztálya el volt éjjel zárva, oda senki be nem hatolhatott. Nem is kísértette meg, hogy a dolog után járjon, midőn most néhány nap előtt alkalmilag elbeszélte a dolgot egy asztaltársaság előtt, hol Antunovich I. r. kapitány is jelen volt. A kapitány utánjárva a dolognak, elfogatta a kis házörzöt, ki 3 napon át tartott kihallgatás után végre töredelmesen bevallotta tettét és körülményesen elbeszélte

a turpisság elkövetését sőt azt is bevallotta, hogy az ötvenest édes anyjának adta át akinek megmondta, hogy a pénzt lopta. A vizsgálat tovább folyik.

Kávéház tulajdonosainkat felhívjuk, intézkedjenek, hogy a piszkos jeges víz helyett közönséges, de sósavval fertőtlenített ivóvizet szolgáltatassanak ki vendégeik számára, mert a jeges víz nemcsak egészségtelen, hanem keltekezése helyénél fogva is már tisztátalan s nem ivásra, hanem csak hűtési célokra volna használandó. A sósavas víz rendkívül olcsó miután egy ivó pohárba alig kell több mint egy—két csepp, mi a sósav árát véve alig kerül egy tízedkrajczárba, amit ugyhiszük vendégeik iránti előzékenységből kötelesek volnának megtenni.

Szegeden a kolera, mint örömmel értesülünk csökkenőfélben van.

Szabadkai Finom Rózsai. Sok baja volt már rendőrségünknek Pálfi Finom Rózsai 3. körű mosónővel (?) A napokban is látogatást tévén nála Antunovich Andor I. alkapitány, olyan társaságot talált ott, mely alapos gyanúkat szolgáltatott arra, hogy Rózsai néni nem mosást, hanem más foglalkozást üz. A jelenvolt hölgykoszoru vállatára fogtatván, küldt a kerítés ocsmány üzése, mire ugy a hölgyek, mint Rózsai néni ismételtén, talán 100-adszor a rendőrség által letartóztatott.

CSARNOK.

Emlékkönyvbe.

I.

Map vagy.

Nem mondom hogy csillagom vagy,
Naphoz hasonlítás,
Ugy ám kedves angyalom, mert
Te is ugy v a k i t a s z.

II.

Bölköny.

Elmennék én
Gyakran hozzád,
Csak ne vón' oly
Furcsa anyád.
De ha néha
Elmegyek,
Lakzit, papot
Emleget.

Ladányi.

A gyermekszobából.

— Papa, kedves papa, hadd nézzem a szemeidet. Hogy jut neked ilyesmi az eszedbe? Mert a mama azt mondta a hadnagy úrnak, hogy neked Árgus-szemeid vannak.

A szökött asszony.

Ali Mehemed legszebb ékesszólásával védi a boldogtalan asszonyt, ki megszökött urától, és ki ellen a férj panaszt emelt.

— Oh, dicső khádi, szólt a bíróhoz, lásd ez az asszony sokat szenvedett. Férje gyötörte, kinezta, üldözte; türte, a meddig türhetne, de elvégre nem bírta tovább. Sokáig küzködött magában, de a gyötrelmek iszonyai legyőzték lelkiismerete szavát. Ez az asszony valóban erényes, valóban derék, jó lélek. Nem bánt senkit. Ime, láthatod, megtörtén áll itt előtted, várva a kegyes ítéletet. Nem büntetés, inkább jutalmat érdemel azért, a. mit eddig szenvedett, mert valóságos koronája a női nemnek.

A khádit mélyen meghatották e szavak. Előlép a férj:

— Jogtudományok bölcse, — szól — szavaid meggyőztek róla, hogy nem vagyok érdemes erre az asszonyra. Vedd el legyen a tiéd.

A khádi helyeselve bölintgat, de a védő iszonyodva kiált fel:

— Kell az ördögnek a vén hárpia!

Nyomda hiba.

Ön már nem jár Molnárékhöz? Nem Miért nem? Egy nyomdahiba miatt. Hogy értsem ezt? No, mert a szép Margit lábacskája helyett a vén nagynéni tyúkszemét nyomogattam az aszta alatt; hát kidobtak.

Praktikus.

Egy bácskai falusi sváb koresma cégtábláján a következő eredeti utasítás olvasható: „A netalán előforduló verekedések alkalmával tisztelettel fölkértnék a vendégek, hogy az asztalokat és székeket össze ne törjék, — a kemence háta mögött a sarokban vannak a ütkösök és védelmi eszközök.

Udvarlás.

Béla: Kisasszony, szeretem! Irma: Ez nem ujság. Béla: Imádom forrón, igazán! Irma: Régi frázis. Béla: De nőül is akarom venni. Irma: Ah, ez már eredeti gondolat így tetszik nekem!

*) Mutatvány a „Mátyás Diák” cz. élelzlapból.

SZALAY LÁSZLÓ A. ügyvéd.

FELELŐS SZERKESZTŐ és LAPTULAJDONOS

Selyem és szövet mű-festőde

Szabadkán

Rudics-utca, (volt sétatér-utca) II. szám.

A n. é. közönség becses tudomására adom, hogy **mű-festődémben** mindepféle szinehagyott **uri és női ruhák**, mint ujak a legdivatosabb szinekre festetnek, vagy vegyileg tisztíttatnak.

Tisztelettel:

Rakovszky Sándor,

mű-festő és vegytisztító.

Festés, vagy tisztítás minden időben eszközöltetik.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, miszerint helyben **Vermes Eajos ur házában** (Kuthy-féle mézártszék mellett) a piac téren

Sütő-fióküzletet

nyitottam, hol is naponként **háromszor** u. m. **reggel, délelőtt és délután** friss sütemény kapható, minden a sütő szakmába vágó, nevezetesen: **vajas, tejes sütemények, zsemle, kifli fehér, barna, rozskenyér,** valódi **kétszersült, thea** és egyéb **sütemények** üzletemben teljes választékban és legjutányosabb áron kaphatók. Ugyanott minden a sütő szakmába vágó **megrendelések** elfogadtatnak s nyomban, — a legnagyobb megelégedésre — teljesíttetnek.

Üzletemet a n. é. közönség jóakaró figyelmébe ajánlom

teljes tisztelettel

Mayer Mór,

sütő-mester.